

"משרד האוצר דוחף למבניות ולא הכל מבני"

הקשר שבין השקעה במחקר והשכלה גבוהה לבין צמיחה כלכלית ברוך, ועכשיו יש גם מחקר שמוכיח שישראל מתחילה להיפגע מהקיצוצים שנעשים במערכת החינוך. האם שרת החינוך, הפחפי יולי תמיר, תצליח להחזיר עטרה ליושנה?

מהפכה כוללת. בואו נלך לכל מהגלי בתי הספר ונשאל אותם מה הם צריכים, כי הם אלו שנמצאים בשטח ויודעים מה באמת צריך".

ואלה הבעיות היחידות?

"מובן שלא. צריכים לפתור את בעיית השכר של המורים. צריכים לשפר את תנאי השכר שלהם, כי בלעדיו מאוד קשה למשוך את המערכת, והמצב הטכני די שם אותנו על פרשת דרכים. חינוך זה דבר מתסכל. גם כשהינכתי את הילדים שלי והעבודה עם בני אדם בכלל היא לא מכאנית. התחושה שלי היא שמשרד האוצר דוחף אותנו למבניות ולא הכל מבני".

ובכל זאת צריכים לעשות, מהם האתגרים של משרד החינוך היום?

"האתגרים הגדולים שלנו, בעיני, הם בחמישה תחומים: לבנות מחדש את מערכת החינוך ולתת גיבוי תקציבי לחינוך בגיל הרך, שזו אחת המכשלות הקשות במערכת החינוך. חינוך לגיל הרך בגילאים 3-5 אינו מתקצב והייבים לתת חינוך חיים גם בגילאים אלה.

"התחום השני הוא טיפול בנעור בגילאים יותר בוגרים, כי את אלה שלא טופלו בגיל צעיר פוגשים בגיל מבוגר עם המון בעיות, והרעיון הוא לסייע להם גם בלימודים וגם בשיקום פסיכולוגי. הנדבך השלישי הוא בנייה של כיתות. חסרים היום 450 מיליון שקל לשיפורים בטיחותיים בכיתות ובערך 3.5-5 מיליארד שקל לבניית כיתות חדשות. הרביעי הוא בתחום ההשכלה הגבוהה ושנינו שכן הלימוד לסטודנטים. והחמישי הוא יום לימודים ארוך ושכר טוב למורים. אם לא נטפל בכל אלה לא יהיה שיפור במצב".

או השאלה הגדולה היא האם יש סיכוי, את אופטימית?

"אם לא הייתי אופטימית לא הייתי בתפקיד. אבל זה תלוי מאוד במשאבים. התחלנו לטפל בצורה יסודית בצפון. אני מקווה, שמערכת החינוך בצפון תהיה במצב יותר טוב ממה שהיא היום. אנתנו מתחילים לטפל בבתי ספר שונים, בהתאם לצרכים שלהם וכבר רואים שמנהלים ומורים, במקומות הכי גרועים, לוקחים אחריות. אבל לצורך כך צריכים תמיכה של המערכת. באשר לסטודנטים אנתנו בהחלט הולכים לכיוון שבו ניתן את היכולת ללמוד לכלל הסטודנטים, כך שהסטודנטים יקבלו הלואות לתשלום שכר לימוד אותן הם יחזירו בתום לימודיהם. יש לי תמיכה מסיבית מראש הממשלה לנושא, ואם נעבוד נכון זה יקרה ואז יהיו יותר משאבים למחקר".

פרופ' יולי תמיר צילום: אריאל ירוזלמסקי

חצר וזה הדבר שהכי חסר בבית הספר. ואם זה מה שהם אומרים שחסר כנראה זה מה שמשפיע על בית הספר. בית ספר אחד אמר שחסרות לו שעות לימוד בתחום המורשת. גם כאן, אותו הדבר, הצורך הוא ספציפי ואם יהיה מודל אחד לכלם, לא תהיה התאמה ולא נצליח לשנות".

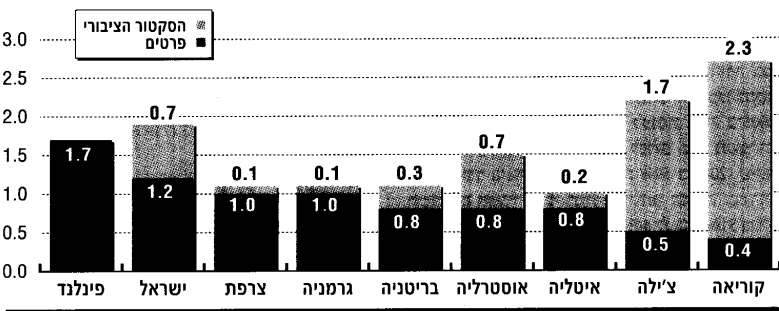
זה בכלל ישים?

"כן. אם הייתי מקבלת תמיכה ציבורית, מה שקשה לי לקבל, זה היה קורה. הטענה שלי היא בואו לא נעשה

מה שאת אומרת זה שצריכים לעבוד במיצוזה ולהתאים מודלים שונים למקומות שונים, זה לא נשמע ממש אפשרי.

"אנשים חוצים פתרון הוליסטי אחד, אבל זה לא עובד. ילדים הם לא שטאצן וגם מורים הם לא שטאצן. לכן הלחץ שבא מהאוצר תעשו מודל אחד לכלל מערכת החינוך פשוט לא עובד. צריכים לעבוד בין בתי הספר ולבחון את הצרכים של כל אחד מהם. למשל, באחד מבתי הספר בלוד, בו ביקרתי, שאלתי מה הכי חסר להם, והם אמרו חצר עם גינה. אין לנו

אחוז ההוצאה על חינוך גבוה מהתמ"ג

"קיבלתי מערכת חינוך שעברה תקופה קשה של קיצוצים, והקושי האמיתי הוא שגם אם אני מצליחה להגדיל את התקציב, ולעשות פעולות בעלות ערך, אני טובעת בים של צרכים ועד שאתן את המענה הקדנציה שלי כבר תעבור", כך אמרת שרת החינוך, הפרופ' יולי תמיר.

כולנו מודעים לבעיות מערכת החינוך. זה לא חדש, אלא שבתקופה האחרונה, בעיות מערכת החינוך מתחילות לחלחל לכלל המשק, כשתיתכן פגיעה גם בענף ההייטק שישראל מתהדרת בו כליכך. מלבד הירידה בממוצע הציונים של התלמידים בישראל ביחס לתלמידים אחרים במערב, ממחקר שפרסם לאחרונה ד"ר אמנון פרנקל, ממוסד שמואל נאמן בטכניון, על הקשר בין ההשקעה במחקר והשכלה גבוהה לבין צמיחה כלכלית, עולה כי בין השנים 1975-2000, התמ"ג לנפש בישראל צמח בשיעור הנמוך במקצת מממוצע ה-OECD, ונמוך משמעותית ממדינות קטנות אחרות, דוגמת נורווגיה ואירלנד. המחקר עולה עוד, כי ישראל ממוקמת במקום האחרון בין מדינות ה-OECD בשיעור גידול הסטודנטים ביחס לגודל האוכלוסייה במקצועות המדעיים לאורך העשורים, וחלה נסיגה ניכרת במעמדה ובמיקומה של ישראל ביחס למדינות המפותחות האחרות, בעיקר בכל הנוגע להשקעות בסטודנטים ובמשיכות סטודנטים למקצועות המדעיים והטכנולוגיים. בנוסף, בין השנים 1995-1999 עלה שיעור הסטודנטים במקצועות המדעיים בישראל ב-160% בלבד, לעומת מדינות קטנות אחרות, שהיו מפותחות מישאל (אוסטרליה, דנמרק ופינלנד) ששיעורי הגידול בהן נעו בסביבות 700%-950%.

או מה בעצם עושים?

תמיר: "צריכים לעשות שני דברים: צריכים תקציבים וצריכים ליצור מצב שבו ניתן להוביל שיעורים, גם אם הם לא מערכתיים וכללים. מה שקרה למערכת החינוך הוא שהלכו למודל דו"ח חזרת, אבל מכיוון שלא כל הדו"ח יושם, דבר לא יושם. הכל או לא כלום לא עובד. חינוך צריכים לעשות שיעורים קטנים. צריכים ללמוד מטעויות עבר ולא ניתן לשנות את כל המערכת, כי היא לא יכולה ליצור שיעור צריכים להבין את השטח ללמוד אותו לאט, כי לכל אזור גיאוגרפי בישראל ולכל בית ספר צריכים משלוח".